

Лілія ГОЛОБОРОДЬКО

курсантка

Науковий керівник:

Максим ШЕВЯКОВ

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УКРАЇНІ

Згідно статті 8 Конституції України верховенство права визначається одним з основоположних принципів держави. Що ж означає це поняття? Верховенство права – це фундаментальний принцип, який передбачає рівність усіх і кожного перед законом та неминучість покарання за його порушення. Його дія поширюється на всіх без виключення громадян України.

Виокремлюють такі основні аспекти верховенства права [2, с. 167]:

- законність;
- правова визначеність;
- заборона свавілля;
- відкритість правосуддя;
- дотримання та забезпечення прав людини;
- рівність всіх перед законом.

Основоположна роль принципу верховенства права полягає не лише в співвідношенні права та закону, а й у внутрішній організаційній, ієрархічній структурі законодавства, де зберігається чітка диференціація за юридичною силою.

У доктринальному розумінні принцип верховенства права має такі особливості [2, с. 184]:

- 1) організація суспільного життя на правових основах, унеможливлення владного свавілля та закріплення конституціоналізму;
- 2) є виявом природного права, віддзеркалює моральні витoki права;
- 3) забезпечує існування належної правової системи, яка ґрунтується на таких принципах: стабільності, правової визначеності, законності тощо;
- 4) гарантує справедливе судочинство;
- 5) включає принцип законності, зміст якого виражається через конкретні вимоги: обов'язковість законів, однаковість вимог закону до всіх суб'єктів права, невідворотність покарання за вчинення правопорушення,

тощо.

С. Алексєєв вважав, що принцип верховенства права є основоположним і під час формування інститутів держави. Право постає як найвища соціальна цінність. Осмислення верховенства права в контексті реалізації державної політики органами державної влади та місцевого самоврядування надає можливість визначити цей принцип не просто як звичайну ідею, а як окремий правовий світогляд, дотримання якого є передумовою якісного забезпечення правореалізаційних процесів [1, с. 234].

У праці Ю. Тихомирова «Теорія закону» зазначається, що принцип верховенства закону в умовах соціалізму має значення важливого принципу всієї правової системи.

Варто зазначити два головні аспекти функціонування верховенства права:

– держава має прагнути забезпечити якомога ширший і простіший доступ громадян до суду, має бути встановлено розумний баланс, який би попереджав надмірне навантаження на судову владу і зловживання процесуальними правами, зокрема, і на етапі ініціювання судової справи;

– запровадження в Україні інших, крім адміністративного оскарження, способів вирішення публічно-правових спорів.

Отже, саме принцип верховенства права наповнює реальним змістом закріплене у Конституції положення про те, що Україна є правовою державою, тобто державою, що підкоряється праву. Визнання принципу верховенства права є неocenним надбанням України як демократичної держави, який має неухильно забезпечуватись усіма гілками влади.

1. Алексєєв С. С. Общая теория права : учебник. Москва: Велби: Проспект, 2008. 576 с.

2. Корольова Ю. Кореляція принципів верховенства права та верховенства закону в системі джерел права. *Підприємство господарство і право*. Київ. Вип. №4. 2019. URL:<http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/35.pdf>.

2. Сачко О. В. Концептуальна модель юридичного визначення принципу верховенства права. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Т. 1. С. 166–170.